

Fővárosi Ítéltábla

8.Pf.20.559/2021/5.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Gyárfás Péter ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt felperes neve (felperes címe.) felperesnek – dr. Nagy Boglárka kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe.) alperes ellen – szerzői jog megsértésének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2021. május 14. napján kelt 3/B.P.23.692/2020/5. számú ítélete ellen a felperes 6. és 7. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Köteles a felperes 15 napon belül 10.000 (Tízezer) forint összegű másodfokú perköltséget az alperesnek megfizetni.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A felperes jogelődje és édesanyja, T.E.M. egy 1966-ban kötött szerződés alapján megtervezte és saját művezetésével kivitelezte a mai ...-i Színház színház címe. szám alatti előtérben 2009. évig látható mozaikburkolatot, amely hozzávetőlegesen 410 m²-es falfelületet képez. A ...-i Színházat magában foglaló épületrész tulajdonosa az alperes. Az ott működő színház a ...g Színház kamaraszínháza, amely korábban, mint költségvetési szerv gazdálkodott, majd 2011-től ...g Színház Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft.-ként folytatta tevékenységét a mozaikkal díszített ...-i Színházban és a többi telephelyén. A ...g Színház közszolgáltatási szerződésbe foglalt haszonkölcsön alapján használta a ...-i Színház ingatlanjait. A 2011. évi átalakulást követően a közhasznú Kft. folytatta a ...-i Színházban művészeti tevékenységét. A színház belső terét 2009-ben felújították és átalakították. A

felújítás során a mozaikburkolatot elfedték, így az a továbbiakban az nem volt látható a színház előcsarnokában.

[2] A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes, mint tulajdonos tulajdonosi jogait jogellenesen gyakorolva a felperes, mint jogutód által érvényesíthető személyhez fűződő szerzői jogokat megsértette azzal, hogy a felperes édesanyja, T.E.M. által tervezett és kivitelezett, a ...-i Színház előterében lévő 410 m²-es mozaikot (mű) 2009-ben egész terjedelmében letakarta, mindenki előtt láthatatlanná tette és az átépítés során megrongálta. Kérte az alperes kötelezését a sérelmes helyzet megszüntetésére és a jogsértést megelőző állapot saját költségén történő helyreállítására. Előadta, hogy a perbeli mű szerzőjének egyedüli és általános örököse, így jogutódként jogosult a jogelődje személyhez fűződő szerzői jogai védelme érdekében fellépni. Álláspontja szerint a mű teljes eltüntetése a jogelőd tevékenységének és szerzői jogainak sérelmét eredményezte. Állította, hogy az átalakításhoz szükséges tulajdonosi hozzájárulást a ...g Színház nem kapta meg, az alperes jogsértő magatartása pedig jogutódként a ...g Színház által 2009-ben elkövetett jogsértő magatartással azonos.

[3] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a jelen perrel érintett jogviszonyban a ...g Színház jogutódja lenne és állította, hogy a felperes rossz alperessel szemben nyújtotta be keresetét. Arra is hivatkozott, hogy az Szjt. szerinti polgári jogi igények csak elévülési időn belül érvényesíthetőek. Előadta, hogy a felperes az általa vélt jogsértés tényéről már 2010 augusztusában tudomást szerzett, ennek ellenére alapos indok nélkül mintegy 10 évig nem érvényesítette igényét, ezáltal az elévült. Hivatkozott továbbá a tulajdonosi és szerzői jogok ütközésére és hangsúlyozta, hogy az eredeti állapot helyreállítása az alperesnek aránytalan költséget okozna.

[4] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 30.000 forint perköltséget. Határozatát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 1. § (2) bekezdés m) pontjára, 9. § (1) bekezdésére, 13. §-ára, 14. § (1) bekezdésére, 31. § (1) bekezdésére és 94. § (1) bekezdés a) és f) pontjára alapította.

[5] A törvényszék elfogadta azt a felperesi állítást, amely szerint a mű az Szjt. 1. § (1) bekezdés m) pontja alapján iparművészeti alkotásnak minősül, amit alátámasztott a felperes által csatolt EMIKL szakvéleménye, részben pedig az alperes beadványához csatolt szerződés a mozaikburkolat színtervének készítésére, amellyel a felperesi jogelődöt bízták meg. Az elsőfokú bíróság mindezekből egyértelműen megállapíthatónak látta, hogy a mű szerzője a felperesi jogelőd. Rögzítette, hogy a felperes közjegyzői okirattal igazolta perbeli legitimációját, azaz annak tényét, hogy a művész örököse, és jogosult eljárni az ügyben. Megállapította, hogy az alperes nem tagadta, hogy a 2009. évi átalakítást megelőzően és utána is a művet befogadó ingatlan, és ezáltal a mű tulajdonosa is volt, mint ahogy annak tényét sem, hogy a ...-i Színház előterének átépítését maga is engedélyezte. A felperes pedig fényképfelvétel csatolásával igazolta a perbeli színház előcsarnokában történt átalakítást, továbbá a perbeli mű korábbi elhelyezkedését.

[6] Az alperes elévülési kifogása vonatkozásában az elsőfokú bíróság akként foglalt állást, hogy bár az Szjt. 31. § (1) bekezdése alapján a védelmi idő a szerző halálától számított 70 év, azonban a szerzői jogból fakadó vagyoni kötelmi igények az általános 5 éves elévülés alá esnek.

[7] A szerzői jogsértés megtörténte tekintetében a törvényszék az alperes álláspontját fogadta el, hangsúlyozva, hogy a 2009. évben hatályos Ptk. 99. §-ának tulajdonosi használati jogokra vonatkozó rendelkezései a perbeli esetben a szerzői joggal ütköznek. Utalt az EBH2005.1201. számú döntésben foglaltakra, amelyben a Legfelsőbb Bíróság (jelenleg: Kúria) akként foglalt állást, hogy a szerzői jog gyakorlása nem ütközhet a tulajdonosnak a Ptk. 99. §-ában biztosított, a dolog célszerű és zavartalan használatához fűződő dologi jogával. Az eseti döntésben a Legfelsőbb Bíróság kifejtette, miszerint a tulajdonost megilleti az a jogosultság, hogy a tulajdonában álló épületet átépítse, annak építészeti kialakítását, rendeltetését megváltoztassa vagy akár elbontsa azt.

[8] Az elsőfokú bíróság szerint bár a perbeli esetben a felperes iparművészeti alkotásra igényelt szerzői jogi védelmet, azonban a ...-i Színház előcsarnoka nem a nyilvánosság számára megnyitott terület, oda csak érvényes színházi belépőjegy birtokában lehet belépni, így a perbeli mű nem nevezhető a szabadban kiállított műtárgynak. A peresített iparművészeti alkotás egy belső tér burkolatát jelentette, amely az építmény részének tekintendő. A törvényszék hangsúlyozta, hogy az iparművészet alkotásai általában használati értékkel is bíró dolgok, egy színházi előcsarnok belsőépítészeti átalakítása során pedig a tulajdonos igényeinek megfelelően alakítja át az épületet. Ennek nem lehet gátja a korábbi színtervező szerzői joga, így az alperes tulajdonosi jogaival élve nem sértette a felperes szerzői jogait a korábbi műalkotás eltakarásával. A törvényszék nem tulajdonított jelentőséget sem a burkolat átalakítása technológiának, sem a rögzítőelemek által okozott esetleges sérüléseknek, így a felperes erre vonatkozó bizonyítási indítványait, mint szükségtelent mellőzte.

[9] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az alperesnek tulajdonosi jogosítványai alapján akár a mű elbontására is lehetősége lenne, és megjegyezte, hogy a jelen esetben a műemléki restaurálásnak még így is megmaradt a lehetősége. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a város fejlődése kapcsán számos iparművészeti emlék esett és esik áldozatul az egyébként pedig szükséges felújításoknak. Mindezekből arra következtetett, hogy szerzői jogsértés nem történt, így a jogkövetkezményeket nem vizsgálta és a felperesi keresetet elutasította.

[10] A határozattal szemben a felperes élt fellebbezéssel, amelyben elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset szerinti döntés meghozatalát indítványozta.

[11] Sérelmezte a fellebbezés, hogy az elsőfokú bíróság nem állapította meg a szükséges részletességgel a tényállást és nem tett eleget a felperes valamennyi kereseti igényére kiterjedően az ítélkezési kötelezettségének. Azt a kereseti kérelmét ugyanis, amelyben annak megállapítását kérte a felperes, hogy szerzői jogsértés valósult meg abban a tekintetben is, hogy az alperes a felperesi jogelőd művét az átépítés során megrongálta, a törvényszék nem bírálta el érdemben. Ezzel szemben az szerepel az ítéletben, hogy az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nincs jelentősége sem a burkolat átalakítása technológiájának, sem a rögzítőelemek által okozott esetleges sérüléseknek, annak ellenére, hogy a sérülések csonkítások, amelyek szerzői jogi sérelmet okoznak és jelentenek az Szjt. 13. §-a értelmében.

[12] Arra is hivatkozott a felperes a fellebbezésében, hogy a jelen jogvitában a törvényszék által felhívott EBH2005.1201. számú eseti döntés nem alkalmazható, tekintettel arra, hogy abban egy építészeti alkotás terve szerepel, a perbeli esetben pedig egy megvalósult iparművészeti alkotás képezi a per tárgyát. Az elsőfokú ítélet továbbá nem vette figyelembe, hogy a Legfelsőbb Bíróság az eseti döntésében akként foglalt állást, hogy a tulajdonosi jogok rendeltetésszerű gyakorlása nem eredményezheti a tervezőnek az építményhez fűződő szerzői joga megsértését. Emellett figyelmen kívül maradt annak ténye, hogy az eseti döntésben funkcionális átalakításról volt szó, ilyen pedig a perbeli esetben nem volt. Az átalakítás pusztán a tulajdonos - illetve bérlője - ízléséből fakadt, ami a Szerzői Jogi Szakértő Testület (SZJSZT) álláspontja szerint sem tartozik bele a "reális igény" fogalmába. Az elsőfokú bíróság nem a megfelelő precedenst választotta, a magánjogok ütközését nem vizsgálta a rendelkezésre álló tények alapján, és nem döntött minden egyes felperesi kereseti kérelem ügyében tekintettel arra, a két megállapítási kereset közül a másodikat nem bírálta el, és nem vizsgálta a mű fizikai sérelmét.

[13] Hangsúlyozta a fellebbezés, hogy a művet egy másik sokszerzős alkotással takarták el. Emellett a műnek helyet adó terület közterületnek számít az 1999. évi CXIII. törvény 27. § a) pontja és az 1997. évi LXXVIII. törvény 51. § c) és e) pontja, továbbá (5) bekezdése alapján. Tekintettel arra, hogy az épület az alperes tulajdonában áll, így lényegében nem releváns az, hogy közterület-e vagy sem, mivel mindenképpen annak fenntartásáról és felújításáról az alperesnek kell gondoskodnia. A művet eltakaró műalkotásról a közgyűlésnek kellett volna döntenie az 1991. évi XX. törvény 2009-ben hatályos 109. § (1) bekezdése szerint, csak ez esetben lett volna az elhelyezése és megvalósítása jogszerű. A művet eltakaró műalkotás létrehozásához és elhelyezéséhez szükséges közgyűlési döntés azonban nem született, az alperes ilyet nem tudott bemutatni. Ugyanígy nem tudott az alperes prezentálni a műalkotás művészi értékére vonatkozó szakvéleményt, amelyet az új műalkotás elhelyezéséről szóló döntés meghozatala előtt az 1991. évi XX. törvény 2009-ben hatályos 109. § (2) bekezdése értelmében az alperesnek be kellett volna szereznie. Ezzel szemben a felperes a lektorátus érdemi szakvéleményével rendelkezik, amely kiemelkedő értéknek nevezi művet, a fedésről pedig azt állapítja meg, hogy az művészileg értéktelen és lebontandó.

[14] Arra is hivatkozott a felperes a fellebbezésében, hogy az alperes és a ...g Színház közötti bérleti szerződés szerint a ...g Színház, mint bérlő köteles volt előzetes hozzájárulást kérni a ...-i Színház, mint bérlemény esetleges átalakításához. Az alperes azonban a perben tagadta, hogy engedélyezte volna vagy hozzájárulását adta volna az átépítéshez, és perbeli

tény, hogy a ...g Színház soha nem kérte az alperes hozzájárulását írásban. Amennyiben az alperes jogszabályszerűen járt volna el, úgy a közgyűlési határozattal elrendelt beruházás - az új műalkotás elhelyezése - folyamatát a Budapest Galériának kellett volna irányítania és ellenőriznie, amely a perbeli esetben elmaradt. Az alperes továbbá a ...-i Színház átalakítása építészeti munkáihoz szükséges építési engedélyeket sem tudta bemutatni vagy csatolni. A ...g Színház pedig nem volt jogosult arra, hogy az alperesi tulajdonos helyett vagy nevében a ...-i Színházat magában foglaló ingatlanra vonatkozó tulajdonosi jogokat gyakorolja. Az alperes tehát a saját sokszorosan felróható magatartására (közgyűlési határozat hiánya, átalakítás engedélyezésének hiánya, építési engedély hiánya, lektorátusi vélemény hiánya) kívánja alapozni a tulajdonosi jogaiból fakadónak állított szerzői jogi jogsértést.

[15] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

[16] A fellebbezés nem alapos.

[17] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a helytállóan alkalmazott jogszabályi rendelkezések alapján megalapozott döntést hozott. Határozatát valamennyi lényeges kérdésre kiterjedően megindokolta, kifejtett jogi indokait a Fővárosi Ítéltábla teljes körűen osztotta. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az elsőfokú ítélet helyes indokai közül az alábbiakat hangsúlyozza, illetve azokhoz a következőket fűzi.

[18] Mindenekelőtt rögzíti a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére okot adó, a Pp. 380. §-ában, illetve 381. §-ában rögzített, az ügy érdemi eldöntésére is kiható, lényeges eljárási szabálysértést nem észlelt. A fellebbezés által e körben hivatkozott körülményeket az ítéltábla nem látta fennállónak.

[19] Alaptalanul hivatkozott a felperes e körben arra fellebbezésében, hogy azt a kereseti kérelmét, amelyben szerzői jogsértés megvalósulását állította abban a tekintetben is, hogy az alperes a felperesi jogelőd művét az átépítés során megrongálta, a törvényszék nem bírálta el érdemben.

[20] Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a kereset teljes elutasításra került az elsőfokú bíróság által, és e kereseti kérelem elutasításának indokát is adta a törvényszék ítéletében, annak [44] bekezdésében. A tényállást az elsőfokú bíróság megfelelően feltárta, így ez okból sem volt lehetőség az elsődleges – az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló - fellebbezési indítvány teljesítésére, ezért azt a másodfokú bíróság érdemben bírálta felül.

[21] A Fővárosi Ítéltábla érdemben is megalapozottnak találta az elsőfokú bíróság ítéletét.

[22] A másodfokú eljárásban már nem volt vitatott az alperes perbeli legitimációja, és az elévülési kifogás tárgyában az elsőfokú bíróság által meghozott döntés. A fellebbezés következtében tehát abban a kérdésben kellett a másodfokú bíróságnak állást foglalnia, hogy az alperes perben sérelmezett magatartása sértette-e a felperesi jogelőd – mint szerző – mű integritásához fűződő szerzői jogát.

[23] A Fővárosi Ítéltábla e tekintetben fenntartja a korábban hasonló tárgyban – többek között a fellebbezésben is felhívott 8.Pf.20.287/2012/5. számú ítéletben – kifejtett, az elsőfokú bíróság által is idézett, az EBH2005.1201. számú kúriai döntésben foglaltakkal összhangban álló álláspontját, amely szerint az azonos rangú magánjogok ütközése esetén a jogvita csak a rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvéből kiindulva bírálható el, és minden egyes ügyben egyedileg, a konkrét tényállás ismeretében dönthető el, hogy a kifogásolt magatartás következtében sérült-e az érintett jogok egyenlősége, egyensúlya, illetve hogy ehhez milyen jogkövetkezmény fűzhető.

[24] A másodfokú bíróság nem értett egyet a fellebbezéssel abban, hogy ez a vizsgálat a perbeli jogvita elbírálásakor teljes egészében elmaradt.

[25] Az elsőfokú bíróság az ügy egyedi sajátosságait megvizsgálta, és ennek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli iparművészeti alkotás, amely egy belső tér – a ...-i Színház falainak – burkolatát képezte, az építmény részének tekintendő, melynek tulajdonosának a jogsértés időpontjára tekintettel hatályban volt 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 99. §-ában biztosított, a dolog célszerű és zavartalan használatához fűződő dologi jogával élve joga volt az épület belső terének átépítését végrehajtani akár a perbeli műalkotás eltakarása, és új falburkolat létrehozása útján.

[26] Nem volt osztható az a fellebbezési okfejtés, hogy az alperesnek a sérelmezett átalakítás végrehajtására és így a perbeli műalkotás eltakarására az adott esetben nem volt méltányolható érdeke. Az alperes tulajdonosi érdeke a nem vitatott peradatok szerint az volt, hogy az épület rendeltetésszerű és balesetmentes használatát biztosítsa. A mozaikburkolat a sérelmezett átalakítás idejére az eltelt hosszú időre tekintettel megrongálódott, felülete töredezett, balesetveszélyes lett. Az alperes továbbá a mű szempontjából a legkisebb mértékű beavatkozással járó eltakarás mellett döntött, ami nem visszafordíthatatlan, a mozaikburkolat az elé épített gipszkarton takarás elbontásával újra láthatóvá tehető.

[27] Helyesen állapította meg azt is a törvényszék, hogy a burkolat eltakarásának technológiája nem bír relevanciával, ahogy a műalkotás ennek során esetlegesen bekövetkezett sérülései sem, mivel az alperes a tulajdonosi jogok gyakorlása során akár teljesen el is távolíthatta volna a perbeli mozaik-burkolatot a fentiek szerint, ehelyett azonban a legkisebb, és visszafordítható beavatkozás mellett döntött.

[28] Szintén nincs jelentősége annak a fellebbezésben hivatkozott körülménynek, hogy a perben sérelmezett magatartását az alperes a művet eltakaráó műalkotás létrehozásához és elhelyezéséhez szükséges közgyűlési döntés birtokában, vagy annak hiányában tette-e, mert a felperes által állított – az Szjt. 13. §-a szerinti – jogsértés objektív természetű, az bekövetkezhet akár a sérelmezett magatartás megvalósítására vonatkozó tulajdonosi, vagy közigazgatási hatósági engedély birtokában is, amennyiben a törvényben rögzített feltételek megvalósulnak, és a tulajdonosi érdek nem nyer igazolást.

[29] A perbeli esetben az alperes Ptk. 99. §-ában biztosított – a dolog célszerű és zavartalan használatához fűződő – tulajdonosi jogait az elsőfokú bíróság megvizsgálta, a joggyakorlat által kialakított mérlegelést elvégezte, melynek eredményeként megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a sérelmezett átalakítás az alperes tulajdonosi jogainak rendeltetésszerű gyakorlása körébe vonható, igazolt érdek mentén történt. A másodfokú bíróság e körben értékelte annak tényét is, hogy a felperes az állított jogsértésről már 2010-ben tudomást szerzett, ehhez képest keresetét csak mintegy tíz évvel ezután nyújtotta be.

[30] Az elsőfokú bíróság a kifejtettek alapján megalapozottan döntött a felperes szerzői jogsértés megállapítása iránti keresete elutasításáról. A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján – lényegében annak helyes indokai mentén – helybenhagyta.

[31] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 364. §-án keresztül érvényesülő Pp. 83. § (1) bekezdése szerint megfizetni tartozik az alperes oldalán felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2) és (5) bekezdése alapján mérlegeléssel, az elvégzett tevékenységgel arányban állóan megállapított jogtanácsosi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Budapest, 2021. szeptember 28.

Dr. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

Dr. Mózsik Tímea s.k.
előadó bíró

Dr. Karaszi Margarita s.k.
bíró